

Handläggare
Felicia Nipstrand
Telefon: 08-50828857**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
MHN 2018-12-11 p. 9

Projektrapport- Buller från fasta installationer i förskolor 2018

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens rapport
2. Överlämna förvaltningens rapport till stadsdelarna Östermalm, Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö samt till Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) med kopia till övriga stadsdelar

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefMonika Gerdhem
Avdelningschef

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har under våren 2018 fortsatt med tillsynsprojektet som påbörjades 2016 gällande buller från fasta installationer (ventilationsanläggningar, hissar, kylaggregat etc.) i förskolor. Projektet har genomförts i tre stadsdelar, Östermalm, Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö, i Stockholm. Projektets syfte har varit att fokusera på den mest förekommande anmärkningen i miljöförvaltningens riktade tillsyn av förskolor. Utfallet efter samtliga inspektioner blev att 72 procent av förskolorna i de tre utvalda stadsdelarna kommer att följas upp av förvaltningen. Uppmätta bullernivåer mellan 31-33 dBA överskrider Folkhälsomyndighets allmänna råd om buller (FoHMFS 2014:13) men har inom projektet överlämnats till verksamhetsutövarnas egenkontroll att utreda och eventuellt åtgärda. Miljöförvaltningens uppföljning är påbörjad och kommer löpande fortgå.

I Stockholm stads budget för 2018 lyfts *En sund inomhusmiljö* fram och anges att ett särskilt fokus ska läggas på åtgärder för att skapa

god ljudmiljö i förskolor och skolor. Resultatet från projektet Buller från fasta installationer i förskolor 2018 visar att ett fortsatt arbete och fokus på buller i förskolor behövs för att förskolebarn ska ha en sund inomhusmiljö.

Bakgrund

Ett av miljö- och hälsoskyddsmyndighets uppdrag är att minska risken för olägenhet för människors hälsa och miljön. För att uppnå detta utför miljöförvaltningen tillsyn för att säkerställa att gällande regler för hälsa och miljö följs. Miljöförvaltningens verkar för en god inomhusmiljö i skolor och förskolor så att eleverna/barnen inte utsätts för hälsorisker eller hindras i sin utveckling och i sitt lärande. I arbetet stödjer sig miljöförvaltningen bland annat på Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13).

Buller från fasta installationer, framför allt från ventilationens olika delar, är den vanligaste anmärkningen som följs upp vid miljöförvaltningens hälsoskyddstillsyn i skolor och förskolor. Under 2016 och 2017 var 84 procent respektive 76 procent av uppföljningsärendena relaterade till buller. Totalt antal tillsynsändena under 2016 var 264 stycken, varav 143 stycken följdes upp. Under 2017 fanns 276 tillsynsändena, varav 186 följdes upp. Projektet Buller från fasta installationer i förskolor upprepades 2017 med anledning av att miljöförvaltningen såg ett behov av en extra tillsynsinsats efter projektet 2016. Med anledning av att förvaltningen även vid 2017 års bullerprojekt uppmätte en stor andel förhöjda ljudnivåer beslutade förvaltningen att projekt Buller från fasta installationer i förskolor ska fortgå tills samtliga stadsdelar, totalt 14 stycken, har ingått i projektet. Efter 2018 års projekt kvarstår sex stadsdelar.

Lagstiftning och riktvärden

För bedömning av om olägenhet för människors hälsa föreligger avseende buller i skolor och förskolor tillämpas riktvärdena i Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13) som är 30 dBA ekvivalent ljudnivå, 25 dBA vid tonalt ljud, 45 dBA för maximala ljud och individuella riktvärden för samtliga nio lågfrekventa tersband mellan 31,5 och 200 Hz.

Resultat och slutsatser

Östermalm

På Östermalm genomfördes 22 stycken inspektioner. Av dessa 22 fick 17 stycken (77 procent) ett mätresultat som i ett eller flera rum

fick ett mätresultat (≥ 34 dBA) som blir föremål för fortsatt utredning av miljöförvaltningen. Tre förskolor hade ljudnivåer som inte överskred riktvärdet på 30 dBA, två förskolor hade uppmätta ljudnivåer mellan 31-33 dBA och detta lämnas till verksamhetens egenkontroll att åtgärda. Tio förskolor fick mätresultat mellan 34-36 dBA, sex förskolor fick mätresultat mellan 37-39 dBA och en förskola fick mätresultat mellan 40-42 dBA och dessa förskolor kommer vara föremål för fortsatt utredning.

Hägersten-Liljeholmen

I Hägersten-Liljeholmen genomfördes 20 inspektioner. Av dessa 20 fick 13 stycken (65 procent) ett mätresultat (≥ 34 dBA) som i ett eller flera rum blir föremål för fortsatt utredning av miljöförvaltningen. Två förskolor hade ljudnivåer som inte överskred riktvärdet på 30 dBA, fem förskolor hade uppmätta ljudnivåer mellan 31-33 dBA och detta lämnas till verksamhetens egenkontroll att åtgärda. Fyra förskolor fick mätresultatet mellan 34-36 dBA, fem förskolor fick mätresultat mellan 37-39 dBA, tre förskolor fick mätresultat mellan 40-42 dBA och en fick mätresultat mellan 43- 45 dBA och dessa kommer vara föremål för fortsatt utredning.

Älvsjö

I Älvsjö genomfördes åtta inspektioner. Av dessa åtta fick sex stycken (75 procent) ett mätresultat (≥ 34 dBA) som i ett eller flera rum blev föremål för fortsatt utredning av miljöförvaltningen. En förskola hade ljudnivåer som inte överskred riktvärdet på 30 dBA, en annan förskola fick uppmätta ljudnivåer mellan 31-33 dBA och detta lämnas till verksamhetens egenkontroll att åtgärda. Tre förskolor fick ett mätresultat mellan 34-36 dBA och lika många fick ett mätresultat mellan 37-39 dBA.

Förskolor med SISAB som fastighetsägare

Tio stycken av de kommunala och fristående förskolor som behöver följas upp hade SISAB som fastighetsägare. I dessa fall har informationen om utredningsbehovet riktats till en myndighetssamordnare på SISAB och samtliga ärenden har skickats vidare till entreprenör för utredning och åtgärd. En av dessa förskolor har fått bullret åtgärdat.

Kommunala förskolor

Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen inkom med en sammanställd handlingsplan för de kommunala förskolor som har privata fastighetsägare. Bristerna följs emellertid upp i separata ärenden för varje förskola.

Fristående förskolor

Fristående förskolor på Östermalm, i Hägersten-Liljeholmen och i Älvsjö som inte yttrat sig eller begärt anstånd med att yttra sig har förelagts av miljö- och hälsoskyddsnämnden att komma in med utredning och åtgärdsförslag med kostnadsberäkning.

Projektet visar att bullernivåerna i de inspekterade förskolorna överskrider Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (2014:13) i stor utsträckning.

Slutord

Miljöförvaltningens bedömning är att höga ljudnivåer oftast härrör från ventilationsanläggningar inom förskoleverksamheten. Vanliga orsaker kan exempelvis vara trånga kanaler och för höga luftströmmar i kanalerna, kanaler med många tvära krökar, motorljud från fläkten eller ventilationsdon som inte är anpassade till luftmängden.

En av anledningarna till obalans i luftflöden kan vara att verksamheten forcerar luftflödena, vilket kan leda till högre bullernivåer. Många gånger när miljöförvaltningen granskar utförda åtgärder avseende buller har luftflödena injusterats till projekterade värden och på så sätt har verksamheten fått ner en stor del av de förhöjda ljudnivåerna. Skälet till att verksamheten forcerar luftflödena kan vara att det upplevs som att luften inte räcker till i lokalerna. För att förebygga detta kan verksamheterna inom sin egenkontroll upprätta personbelastningskartor där kvadratmeteryta och luftflöden framgår och utifrån det ange maxantalet personer som får vistas i rummet stadigvarande.

Anledningen till att åtgärder inte utförs fortare är att det i vissa fall kan krävas omfattande ingrepp eller åtgärder på ventilationssystemet för att reducera bullernivåerna i rimlig omfattning, vilket är mycket kostnadskrävande. Många förskolor har eftersatt underhåll, bristande egenkontroll och verksamhetsutövarens och fastighetsägarens budget är inte tillräcklig för att täcka kostnaderna för att vidta de åtgärder som behövs. Det ska dock betonas att det ofta är möjligt att minska bullernivåerna med ganska enkla åtgärder.

I Stockholm stads budget 2018 lyftes *En sund inomhusmiljö* fram och anges att särskilt fokus ska läggas på åtgärder för att skapa god ljudmiljö i förskolor och skolor. Projektet visar att ett stort fortsatt

arbete är nödvändigt för att förskolebarn ska ha en sund inomhusmiljö.

Miljöförvaltningen bedömer att fortsatt tillsyn inom området är viktig och nödvändig. Förvaltningen ser även ett behov av informationsinsatser och ett utökat samarbete med berörda parter för att förbättra verksamheternas egenkontroll och kunskap om regelverket.

Slut

Bilagor

1. Projektrapport, Buller från fasta installationer i förskolor 2018
2. Förskolorna som ingått i projektet 2018